

Het monument voor Herman Boerhaave in de Pieterskerk. Inzet links: 'graf 63', nu geplaveid met baksteenjes.

FOTO: HELLO KUIPERS

Een herdenkingssteen voor Herman Boerhaave

Een groot mysterie in de Pieterskerk

Wilfred Simons
w.simons@rijksmuseum.nl

Leiden Graf 63 in de kruising van de Pieterskerk. Velen zijn er overheen gelopen, waarschijnlijk zonder er ooit een gedachte aan te wijden. Toch is er iets bijzonders met die plek: de kerkvloer is hier niet geplaveid met een monumentale natuursteen, maar met baksteenjes. Daar is een reden voor: tijdens de laatste restauratie van de kerk, in de periode 2001-2010, hield de stichting Pieterskerk Leiden

rekening met een mogelijke plaatsing van een grafsteen voor Herman Boerhaave (1683-1738). Want die ligt daar. Of, althans, de beroemde hoogleraar geneeskunde heeft er gelegen, tot de ruiming van de graven in 1979, onder toezicht van fysisch antropoloog George Maat. Maar misschien ook wel niet, zegt directeur Fricke Hurkmans van de stichting Pieterskerk Leiden. Welis waar is in de begraafboeken van de kerk nummer 63 gekoppeld aan het graf van de familie Boerhaave, maar dat nummer komt ook wel heel ergens

anders hebben gelegen. Nu is grafnummer 63 in de kruising van de kerk, maar Hurkmans gelooft eerder dat zijn graf 'verder in het schip' is geweest. In graf 63 trof Maar destijds de resten van vijf individuen aan. Overblijfselen van Boerhaave kon hij echter niet identificeren: de onderste graven waren geschild en de 'boestukken' waren te veel beschadigd. „De Pieterskerk is vol mysteriën en het graf van Boerhaave is daar één van.“ De kerk heeft ook een herdenkingsmonument ter ere van Boerhaave. Het is in 1762 in overleg met

de familie Boerhaave ontworpen door beeldend kunstenaar Frans Hemsterhuis (1727-1790). „Een ongelooflijk mooi monument“, zegt Hurkmans, „waar we heel trots op zijn. We brengen het vaak onder de aandacht, twee weken geleden nog hebben we er gelucht met koningin Máxima na de opening van de Asian Library.“ Met het oog op het herdenkingsjaar 2008, als Leiden de 350-jarige geboorte van Boerhaave viert, opperde Rijksmuseum Boerhaave ruim twee jaar geleden de mogelijkheid om een herdenkingssteen

te plaatsen op de plek van de baksteenjes. Een echte grafsteen kan het niet zijn, zegt Hurkmans, want het graf is er immers niet meer. Bovendien was de oude steen zo ver afgesletten, dat de oorspronkelijke merktekens onherkenbaar waren geworden. „De historische situatie valt niet te herstellen.“ En ja - Boerhaave wordt al in de kerk herdacht met het monument van Hemsterhuis. „We vroegen ons af wat de toegevoegde waarde van een steen zou zijn.“ Eind augustus liet directeur Dirk van Delft van Rijksmuseum Boer-

haave zich tijdens een interview ontfallen dat hij graag zou willen dat de plaatsing van een herdenkingssteen een activiteit kan zijn tijdens het Boerhaavejaar. Daar hoort Hurkmans van op. „Het is nu voor ons geen onderwerp. Zo iets gaat niet zomaar. Onze connerbestuderen. De kerk is een rijksmonument; als we het al willen, gaat zo'n proces zeker twee jaar duren.“ Toch wil Hurkmans het gesprek wel aangaan, want Rijksmuseum Boerhaave is 'een fijne, goede partner'.